SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:879

av Katarina Stenström Ros (M)

Ökade möjligheter att lagföra de som möjliggör ekonomisk brottslighet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införa en ändring i 4 kap 1 § första stycket bokföringslagen (1999:1178) för att öka möjligheterna att lagföra ekobrottslingarnas ”möjliggörare” och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ekobrottsmyndighetens lägesbild 2025 ger en dyster bild över utvecklingen av den ekonomiska brottslighetens i Sverige. Några iakttagelser som görs är att utvecklingen har gått från att begå brott i sitt bolag till att bilda bolag för att begå brott, från att utnyttja välfärden till att äga bolag i den och från att ha en ”insider” i ett bolag till att driva bolaget, för att nämna några aspekter. Den kriminella ekonomin uppskattas omsätta cirka 100 – 150 miljarder kronor årligen.

En förhållandevis ny företeelse i detta sammanhang och som även nämns i Ekobrottsmyndighetens lägesbild är att sälja kunskap. Även inom ekobrottsbekämpningen talar man alltså numera om ”crime as a service”. Det kan röra sig om mindre nogräknade advokater, skattekonsulter, bolagsförmedlare, fastighetsmäklare, banktjänstemän och myndighetspersoner. En annan yrkeskategori som blivit mer vanlig inom den ekonomiska brottsligheten är oseriösa

redovisningskonsulter. Dessa personer åtar sig ett redovisningsuppdrag och säger sig sedan sköta bolagets bokföring men utan att göra nödvändiga kontroller att bokföringen stämmer överens med till exempel alla transaktioner på bolagets bankkonto.

För att dömas för bokföringsbrott idag ska man enligt 11 kap 5 § brottsbalken (1962:700) uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätta bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1999:1078). Som exempel på åsidosättande nämns att ”underlåta att bokföra affärshändelser eller bevara räkenskapsinformation eller genom att lämna oriktiga uppgifter i bokföringen eller på annat sätt.”

En oseriös redovisningskonsult bokför de affärshändelser som han eller hon får underlag på. Det kan sedan förekomma ett mycket stort antal affärshändelser på bolagets bankkonto som inte bokförs – och som det då inte heller finns några underlag på. Redovisningskonsulten kommer idag undan genom att säga att han eller hon inte fick några underlag på dessa affärshändelser.

En seriös redovisningskonsult vill i utförandet av sitt uppdrag antingen ha tillgång till bolagets bankkonto eller få bolagets kontoutdrag med jämna mellanrum. Detta görs för att kunna följa Bokföringsnämndens rekommendationer och för att agera i enlighet med god redovisningssed.

Bokföringsnämnden är en statlig myndighet som har till uppgift att utveckla god redovisningssed. Bokföringsnämnden ger ut Allmänna rekommendationer om hur ett bolags bokföring bör skötas för att vara i överensstämmelse med god redovisningssed.

Enligt Bokföringsnämndens Allmänna rekommendation BFNAR 2013-2 Allmänt råd 2.15 ska bokföringen stämmas av löpande med fasta rutiner. Hur ofta avstämning ska göras får bedömas med hänsyn till förhållandena i det enskilda bolaget. Enligt samma Allmänt råd 2.16 påtalas att ”Vid avstämningen identifierade avvikelser och hur dessa har hanterats ska dokumenteras”.

Innebörden i BFN 2013-2 Allmänt råd 2.15 – 2.16 bör upplyftas till lag. Det kan förslagsvis införas som en sjätte punkt i 4 kap 1 § 1 st bokföringslagen (1999:1078) som då skulle få följande lydelse (tillägg i kursiv stil):

4 kap. 1 §

Ett företag ska

1. löpande bokföra alla affärshändelser enligt 5 kap. 1–5 §§,

2. se till att det finns verifikationer enligt 5 kap. 6–9 §§ för alla bokföringsposter samt systemdokumentation och behandlingshistorik enligt 5 kap. 11 §,

3. bevara all räkenskapsinformation och sådan utrustning och sådana system som behövs för att presenteraräkenskapsinformationen i den form som anges i 7 kap. 1 § 1,

4. upprätta en balansräkning enligt 3 §,

5. avsluta den löpande bokföringen enligt 6 kap.

6. löpande stämma av bolagets bokföring mot bolagets bankkonto. Vid avstämningen identifierade avvikelser och hur dessa har hanterats ska dokumenteras.

Genom att göra ovanstående komplettering till 4 kap 1 § bokföringslagen blir det en lagstadgad skyldighet att göra kontinuerliga avstämningar. Den som inte gör regelbundna avstämningar kan åtalas för bokföringsbrott. Denna lagändring skulle effektivt minska utbudet av oseriösa redovisningskonsulter och därigenom avsevärt försvåra för aktörer inom den kriminella ekonomin.

Katarina Stenström Ros (M)